

Konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" sanāksme
"Pedagogu profesionālā un personības pilnveide kvalitatīvai izglītībai"

Sanāksmes laiks: 2019. gada 20. maijs

Sanāksme notiek: Latvijas Universitātes Zinātņu māja (Jelgavas iela 3, Rīga)

Sanāksme sākas: 11:00

PROTOKOLS Nr. 21

Sanāksmi vada: **Ilga Šuplinska**, konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" priekšsēdētāja, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministre

Sanāksmē piedalās:

N.p.k.	Vārds, uzvārds	Institūcija
Konsultatīvās padomes dalībnieki vai deleģētie pārstāvji		
1.	Gunta Arāja	Izglītības un zinātnes ministrija
2.	Arvils Ašeradens	Latvijas Republikas Saeima
3.	Aļona Babiča	Izglītības un zinātnes ministrija
4.	Līga Bērziņa	Latvijas Autisma apvienība
5.	Elita Barisa	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
6.	Vita Brakovska	Nodibinājums "Zinis"
7.	Maija Burima	Daugavpils Universitāte
8.	Ina Druviete	Latvijas Universitāte
9.	Ināra Dundure	Latvijas Pašvaldību savienība
10.	Andris Gribusts	Biedrība "Izglītības tehnoloģiju asociācija"
11.	Eva Heidere	Latvijas Darba devēju konfederācija, lidosta "Rīga"
12.	Rūdolfs Kalvāns	Izglītības vadītāju asociācija
13.	Baiba Moļņika	UNESCO Latvijas Nacionālā komisija
14.	Ruta Porniece	Latvijas Darba devēju konfederācija
15.	Lolita Rūsiņa	Latvijas Republikas Kultūras ministrija
16.	Inga Vanaga	Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība
17.	Iveta Vērse	Biedrība „Izglītības attīstības centrs”
18.	Gundega Zemtore	Biedrība "Vecāki par izglītību"

Novērotāji, eksperti, sanāksmes organizatori		
19.	Baiba Bašķere	Izglītības un zinātnes ministrija
20.	Dace Jansone	Izglītības un zinātnes ministrija
21.	Anna Jermoloviča	Rīgas katoļu ģimnāzija, Latvijas Privātskolu asociācija
22.	Inita Juhņeviča	Izglītības kvalitātes valsts dienests
23.	Anna Grīnfelde	LIZDA
24.	Anita Muižniece	Izglītības un zinātnes ministrija
25.	Rolands Ozols	Mūžizglītības un kultūras institūts "Vitae"
26.	Malgožata Raščevska	Latvijas Universitāte
27.	Ilze Dalbiņa	UNESCO Latvijas Nacionālā komisija

Darba kārtība

- 1. Ievadvārdi**

  - Ilga Šuplinska, Izglītības un zinātnes ministre, KP "Izglītība visiem" priekšsēdētāja
  - Baiba Moļņika, UNESCO LNK ģenerālsekretāre
- 2. Ieskatš LIZDA pētījumā "Pedagogu profesionālā atbalsta sistēmas novērtējums": atziņas, ierosinājumi**

  - Inga Vanaga, LIZDA priekšsēdētāja
- 3. Izglītības un zinātnes ministrijas redzējums pedagogu profesionālajā pilnveidē: nākotnes perspektīvas**

  - Dace Jansone, IZM Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietniece augstākās izglītības jomā
  - Baiba Bašķere, IZM Profesionālās un pieaugušo izglītības departamenta direktora vietniece pedagogu un pieaugušo izglītības jomā - departamenta direktora pienākumu izpildītāja
- 4. Pedagogu profesionālā un personības pilnveide jaunajās izglītības un pedagoģijas virziena veidotajās studiju programmās**

  - Malgožata Raščevska, profesore, LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes dekāne
- 5. Nevalstiskā sektora piedāvājums pedagogu profesionālajai un personības pilnveidei: Mūžizglītības un kultūras institūta "Vitae" pieredze**

  - Rolands Ozols, lektors, institūta dibinātājs
- 6. Diskusija**

par nepieciešamo atbalsta mehānismu skolotājiem, lai veicinātu profesionālo un personības pilnveidi kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai visiem.
- 7. Kopsavilkums un noslēgums**

1.

Sanāksmes ievadā **Ilga Šuplinska** uzsver sanāksmes tēmas nozīmību: pedagogu profesionālā pilnveide ir aktuāla gan šī brīža valdības plāna kontekstā, gan izcelta kā Latvijas prioritāte starptautiski, piedaloties pedagogu samitā Somijā. Tas ir arī aktuāls jautājums skolu ikdienā, par ko liecina lielā interese, dažādie viedokļi. Turpinājumā vārds tiek dots **Baibai Moļņikai**, kura akcentē tēmas aktualitāti starptautiski, pieminot 1966. gada 5. oktobrī pieņemto UNESCO un Starptautiskās Darba organizācijas ieteikumu par skolotāju statusu, kā arī UNESCO globālajos izglītības monitoringa ziņojumos pausto atziņu par skolotāju kā kvalitatīvas izglītības atslēgu. Bez kvalitatīva mūžizglītotāja nav iespējams nodrošināt izglītības kvalitāti, kurā tiek ieraudzīts katrs bērns, jo īpaši vājākais vai no nelabvēlīgas vides nākušais. Ikviens ir jāiekļauj mācību procesā, tādēļ mūžizglītotāja loma ir ļoti svarīga un ir jāprot atlasīt, izglītēt, izvietot un noturēt darbā pašus labākos.

Baiba Moļņika dalās pieredzē, kas gūta kādā Rīgas skolā, uzdodot jautājumu vidusskolēniem, vai viņi savu nākotnes profesiju saista ar izglītību vai skolotāja karjeru. Neviens jaunietis nepacēla roku. Līdzīgā situācijā Korejā gandrīz visi jaunieši pacēla rokas, jo vēlējās nākotnē kļūt par skolotājiem. UNESCO uzsver, ka ir būtiski, lai nākamie skolotāji ir motivēti, saņem labu izglītību, prot strādāt ar dažādiem bērniem, pielāgo novērtēšanas sistēmas, izmanto informācijas un komunikāciju tehnoloģijas. Svarīgi, lai skolotāju izglītība notiktu arī skolas vidē, piesaistot mentorus. Runājot par izvietošanu, ir būtiski nodrošināt labus skolotājus kā lauku, tā pilsētu skolās, nepieciešamības gadījumā tos atbalstot ar stipendijām vai citiem mehānismiem, tāpat jāatver izglītības durvis profesionāļiem, kas pēc savas profesijas apgūšanas ir gatavi papildus mācīties, lai kļūtu par skolotājiem.

Runājot par labāko skolotāju noturēšanu, UNESCO pētījumos pastāv korelācija starp atalgojuma lielumu un motivāciju palikt darbā, taču liela nozīme ir arī karjeras izaugsmes iespējām, darba videi, sasniegumu vērtēšanai. Skolotāju vērtēšana pēc skolēnu mācību rezultātiem nav pareiza pieeja, jo tas veicina konkurenci, kuras rezultātā zaudētāji ir bērni ar īpašām vajadzībām. Jādomā par dažādām programmām, lai atbalstītu tos skolotājus, kas strādā ar bērniem no dažādas vides.

2.

Turpinājumā vārds tiek dots **Ingai Vanagai**, lai sniegtu ieskatu LIZDA pētījumā "Pedagogu profesionālā atbalsta sistēmas novērtējums". Pētījums tapis pagājušā gada nogalē. Lai gan par pedagogu profesionālo atbalsta sistēmu var runāt plašāk, koncentrējāties uz atbalstu pedagogiem jaunā mācību satura ieviešanā, uz jaunajiem pedagogiem, uz iekļaujošās izglītības pedagogiem, kā arī uz arī izglītības iestāžu vadītājiem, kuriem ikdienā jā rūpējas par reformu īstenošanu. Pētījums veikts nacionālajā, pašvaldību un arī izglītības iestāžu līmenī. Pētīts arī no arodbiedrības puses nepieciešamais atbalsts. Pētījuma mērķis bija identificēt problēmas un meklēt risinājumus, lai uzlabotu skolotāja ikdienu. Tajā analizējām arī citu valstu praksi. Tika veikta anketēšana, organizētas ekspertu fokusgrupas, rīkota konference Saeimā. Pētījuma izlase – 1258 pedagogi, no kuriem liela daļa ir arodbiedrības locekļi. Pārstāvēti visi Latvijas reģioni, izglītības pakāpes. Aptaujātajiem skolotājiem dažāds darba stāžs un izglītība.

Aptaujās izskan nepieciešamība celt finansējumu, kas nenoliedzami ir viens no motivējošajiem elementiem – īpaši jaunajiem pedagogiem, taču priecē, ka ir vienlīdz nozīmīgi visi četri atbalsta bloki, tostarp finansiālais novērtējums, metodiskais atbalsts, materiāli-tehniskais atbalsts un sabiedrības atbalsts (plašāk prezentācijā – 1. pielikumā). Sakarā ar jaunā mācību satura ieviešanu aptaujāto redzējumā vajadzības apzinātas, savstarpējā sadarbība veicināta, bet mazāk saņemta informācija par saturu no izglītības jomas speciālistiem pašvaldību līmenī, kā arī no iestādes vadības. Var secināt, ka jāveicina sadarbība starp nacionālajām un pašvaldības līmeņa iestādēm, lai šī informācija būtu pieejamāka. Runājot par profesionālās pilnveides vajadzībām, pedagogi uzskata, ka iestādes līmenī tās lielākoties apzinātas regulāri, bet vājāk – nacionālajā līmenī. Runājot par izglītības politikas veidošanu, lielākā daļa pedagogu nepiekrīt, ka ieviešot jaunas politikas iniciatīvas, tostarp jauno mācību saturu, tiek pietiekami ņemtas vērā pedagogu intereses un viedoklis. Tas ir signāls, ka

nepieciešama sasaiste starp visiem līmeņiem, un, lai gan projektiem ir strauji ieviešanas termiņi, jādomā par komunikāciju un skaidrojošo darbu.

Nozīmīgs ir jautājums par pedagogu sociāli emocionālo kompetenci. Pedagogi atzīst, ka šī kompetence ir jāattīsta un ka nepieciešama profesionālā pilnveide, lai stiprinātu komunikāciju ar vecākiem, kolēģiem, ārējiem partneriem, prastu pārvaldīt savas emocijas u.c. Šeit pedagogi uzsver individualizētas palīdzības nepieciešamību: atbalsts tiek sniegts konkrētā situācijā. Savukārt, lai atbalstītu jaunos pedagogus, jādomā par mentoru pieejamību. Lai gan šobrīd mentoru palīdzība daudzās skolās jau tiek piedāvāta, tas neparādās šo viņu darba slodzē vai atalgojumā, kas savukārt nemotivē pieredzējušos kolēģus uzņemties mentora pienākumus. Jaunajiem pedagogiem būtiski arī citi atbalsta mehānismi, piemēram, dzīvesvietas nodrošināšana, iespēju robežās – vienreizēji pabalsti no pašvaldības. Svarīgi domāt arī par jauno pedagogu slodzi pirmajos darba mēnešos, jo arī šajā posmā jau ir sūdzības par izdegšanas sindromu. Arī skolu vadītāji saskaras ar izdegšanas sindromu, jo nostādīti ķīlnieka lomā – starp normatīvajiem aktiem, pašvaldībām, skolotājiem, vecākiem utt. Inga Vanaga uzsver, ka jādomā, kā stiprināt izglītības iestāžu vadītājus un atzinīgi vērtē kopā ar Izglītības un zinātnes ministriju un Izglītības kvalitātes vērtēšanas dienestu veiktās aktivitātes šajā jomā. Līdz ar jaunā izglītības satura un iekļaujošās izglītības principa ieviešanu 2020. gadā, jādomā par atbalstu pedagogiem, tostarp par pedagogu palīgiem darbā ar bērniem ar īpašām vajadzībām, par atbilstošu atalgojumu u.c.

Kā izaicinājums minēts fakts, ka daudzi pedagogi savai pilnveidei iegulda personīgos līdzekļus, kā arī grūtības nodrošināt aizvietošanu. Pedagogi pozitīvi vērtē citu valstu praksi – reizi 6 gados apmaksātu radošo atvaļinājumu. Pedagogi uzsver, ka būtu svarīgi nodrošināt individuālas konsultācijas, palīdzību, krīzes tālruni. Dažkārt ir nepieciešama palīdzība no malas.

Noslēgumā, apkopojot iepriekš minēto, Inga Vanaga norāda, ka 2 no 10 pedagogiem šobrīd nav apmierināti ar atbalstu jaunā mācību satura ieviešanā, un uzsver, ka ir jāapzina pedagogu profesionālās pilnveides vajadzības ne tikai skolu, bet arī pašvaldību un nacionālajā līmenī un ir jāveicina sadarbība starp šiem līmeņiem. Jāatbalsta skolotāji sociāli emocionālās kompetences pilnveidē, jānodrošina mentora atbalsta sistēma jaunajiem pedagogiem, jāriko metodiskās dienas u.c. pasākumi (plašāk – 2. prezentācijā). Jādomā par atalgojuma sistēmas uzlabošanu, kas iekļauj atbilstību par visu paveikto darbu, kā arī par piemaksu sistēmu, radošajiem atvaļinājumiem, metodisko atbalstu, metodisko dienestu – centru izveidi u.c. mehānismiem. Iekļaujošās izglītības sakarā jādomā arī par skolotāja palīgiem.

3.

Turpinājumā vārds tiek dots Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvēm: Dacei Jansonei un Baibai Baškerei. **Dace Jansone** informē, ka 2017. gada vidū tika uzsākts skolotāju izglītības programmu “restarts”, noteikti principi, pēc kuriem pārstrukturēt skolotāju studiju programmas un to saturu. Darba grupa pie tā strādāja 3 mēnešus, pēc tam 2 mēnešu laikā tika sagatavots informatīvais ziņojums, un 2018. gada sākumā – apstiprināts. Tas kalpoja kā pamats, lai iezīmētu investīcijas iepirkumiem augstskolās skolotāju sagatavošanas programmās. Darba grupas būtiskākie secinājumi – sistēma jāpadara vienkāršāka, saprotamāka, atbilstoša izglītības satura pārmaiņām. Skolotāju izglītības programmu piedāvājums reducēts uz 2 veidiem: īsā programma (pēc augstākās izglītības iegūšanas citā jomā iegūst papildu skolotāja izglītību 1 gada laikā); parastā programma pēc vidējās izglītības iegūšanas iegūst skolotāja izglītību 4 gadu laikā. Lai gan šobrīd interese par skolotāja profesiju samazinās, tiek strādāts, lai skolotāja amats atgūtu prestižu. Runājot par skolotāju izglītības programmu saturu, darba grupa atzina, ka, lai jaunais skolotājs, nonākot skolā, īstenotu jauno mācību saturu, tam pašam šādā sistēmā un ar šādu pieeju ir jābūt. Paralēli tam ir jānotiek arī pētniecībai. Jābūt arī ciešai sasaistei ar darba vidi, tādēļ programmās akcents uz praksi. Atslēgas vārdi ir arī vērtības un tehnoloģijas. Tehnoloģijām jābūt integrētām visā mācību procesā. Akcentēta arī speciālā pedagoga loma un svarīgi, lai visiem skolotājiem attīstīta šī kompetence. Skolotājiem būs nepieciešams atbalsts, lai strādātu ar bērniem ar īpašām vajadzībām.

Pedagoga profesijai ir jāattīstās, tai ir jābūt elastīgai, un jāatceras, ka izglītības procesa centrā ir bērns un ir jāstrādā uz viņa attīstību. Lielākais progress panākts 1 gadīgās programmas attīstīšanā, kas ir ministrijas stratēģiskā prioritāte un atbilde uz skolotāju trūkumu. Jaunā programma balstīta darba vidē, jo, lai viena gada laikā apgūtu profesiju, nepietiek ar akadēmisko vidi. Jāpārskata ne tikai mācību process, bet arī uzņemšanas procedūra. Šī programma ir arī stratēģiski nozīmīga skolotāja tēla veidošanai. Programmas komunikācija un veidošana prasa ciešu sadarbību starp visām iesaistītajām augstskolām. Jādomā, kā piesaistīt studentus, industrijās strādājošos ekspertus jomās, kurās ir vislielākais vakanču skaits. No liela pretendentu skaita jāatlasa labākie. Būtiska sadarbība ar skolām; jāveic skolu atlase, kur piedāvāt praksi jaunajiem skolotājiem. Jānodrošina atbalsta sistēma, iesaistot gan mentorus, gan skolas vadību un visu kolektīvu. Atbalstam jābūt ne tikai vienu gadu, bet arī turpinot strādāt izglītības iestādē. Augstskolām vairāki izaicinājumi: programmu elastība, savstarpējā sadarbība, kā arī sadarbība ar iespējamo misiju.

Runājot par laika grafiku, 2018. gadā pieņemts informatīvais ziņojums, 2019. gadā notiek darbs pie satura principiem, 2019. gada beigās un 2020. gada sākumā – jauno programmu licencēšana, bet no 2020. gada – īstenošana.

Turpinājumā **Baiba Baškere** sniedz vispārēju ieskatu skolotāju profesionālajā pilnveidē (prezentācija – 3. pielikumā). Iepriekšējā mācību gadā valstī kopumā strādāja ap 23 000 pedagogu. Attiecīgi iepriekš prezentētajā pētījumā aptaujāts apmēram 5% skolotāju viedoklis, un politikas plānotājiem būtu svarīgi uzzināt, cik no tiem bija jaunie pedagogi. Kopš 2014. gada pedagogu profesionālajai pilnveidei tiek piešķirts valsts finansējums. Katru gadu palielinās mācībās iesaistīto pedagogu skaits. Lielākā daļa no tiem apgūst t.s. B programmas, kas sagatavo kāda cita papildu priekšmeta pasniegšanai vai sniedz prasmes darbā ar bērniem ar speciālajām vajadzībām, iekļaujošu izglītību. Daudzi apgūst digitālās prasmes. 2018. gadā par valsts budžeta līdzekļiem profesionālajā pilnveidē iesaistījās 10 000. Katru gadu lūdzam pašvaldību izglītības pārvaldes informēt, kādu profesionālās pilnveides atbalstu skolotāji vēlas saņemt. Informācija ļoti sadrumstalota, katram skolotājam savas vēlmes. 2019. gadā lūdzām, lai pašvaldības informē par saviem plāniem un redzējumu par pedagogu profesionālo pilnveidi. Daudzas bija pārsteigtas par šādu lūgumu, kas liecina par dažādu izpratni pašvaldībās.

Papildu valsts budžeta līdzekļiem pedagogu profesionālajā pilnveidē tiek ieguldīti arī Eiropas Savienības sociālo fondu līdzekļi, gan atbalstot kompetencēs balstītā satura ieviešanu, gan piedāvājot kursus profesionālo izglītības iestāžu pedagogiem, kā arī Latviešu valodas aģentūras organizētās aktivitātes. 2018. gadā vairāk nekā 18 000 pedagogu mācījās, bet ja kopskaita visus projektus – ap 23 000.

Jāatzīst, ka šobrīd trūkst sistēmiskas pieejas. Līdz ar jauno pedagogu programmu “restartu” un jaunā pilnveidotā mācību satura pilnveidošanu, jāuztur skolu metodiskā kapacitāte, jāatbalsta skolotāji. Svarīgi izmantot skolēnu sniegumu datus, veicināt sadarbību un pieredzes apmaiņu starp dažādām skolām. Ir plānots izveidot pedagogu kompetenču kopumu kā personāla vadības rīku, kurā kompetences ir aprakstītas, var tikt novērtētas un mērķtiecīgi attīstītas tālāk. Jaunā mācību satura pasniegšanā nepieciešamas gan priekšmeta zināšanas, gan starpdisciplinārā pieeja, gan arī sociāli emocionālās prasmes un fiziska un praktiska pieredze. Skola jāveido kā mācīšanās organizācija, kur noris dalīšanās ar labo praksi, profesionālā pilnveidei, pedagogu sadarbība, metodiskais atbalsts. Svarīgi, lai skolas vadība to redz kā prioritāti. Izaicinājums ir kompetenču digitālā rīka izveide un kā piedāvāt profesionālās pilnveides saturu, kas katram pedagogam ir atbilstošs un nepieciešams. Šobrīd sadarbībā ar Latvijas Universitāti tiek strādāts pie digitālā rīka izveides.

4.

Malgožata Raščevska sniedz ieskatu Latvijas Universitātes docētāju profesionālajā pilnveidē, akcentējot, ka katra līmeņa docētāji sagaida atšķirīgus atbalsta pasākumus. Atsaucoties uz iepriekšējām prezentācijām, eksperte akcentē, ka šobrīd Latvijas Universitāte aktīvi strādā pie jaunajām pedagogu izglītības programmām,

sadarbojoties ar citām Latvijas augstskolām. Daudzas no programmām ir jaunas, piemēram, tehnoloģiju, dizaina, inovāciju jomā, kas prasa ciešu sadarbību arī nepieciešamo kompetenču apzināšanā (prezentācija – 4. pielikumā). Svarīgi, lai arī docenti būtu sagatavoti. Lai to nodrošinātu, tiek organizētas vizītes uz ārvalstu universitātēm- uz Gēteborgu, Oksfordu u.c. –, izglītības un tehnoloģiju izstāžu apmeklējumi. Docētājiem tiek piedāvāti angļu valodas kursi, kurus šobrīd apgūst 60 cilvēku, kā arī līderības, digitālo prasmju, publiskās runas, zinātniskās darbības un citi kursi. Liels potenciāls arī viesprofesoru piesaistē, šobrīd jau strādā kolēģi no Lietuvas, Dānijas. Tas ļauj pārņemt ārvalstu pieredzi. Piesaistīti arī jaunie lektori, bet aktīvāk darbs norisināsies nākamajā un aiznākamajā gadā, kad tiks uzsāktas jaunās programmas. Mūsu pasniedzēji apmeklē un vada darbnīcas arī projekta “Skola 2030” konferencēs. No fakultātes līdzekļiem 40 000 eiro atvēlēti komandējumiem, kuru mērķis ir piedalīties aktivitātēs, kas saistītas ar jaunā mācību satura ieviešanu. Papildu piedāvāti līderības kursi, kurus vada Uldis Pāvuls un kas speciāli orientēti fakultātes auditorijai. Neatņemama sastāvdaļa ir arī radošā darbība: šobrīd iesniegti 56 individuāli projekti par mācību materiālu izstrādi, eksāmenu izveidi, tehnoloģijām u.c.

Nākotnē vēlamies mācīties no pasaules pieredzes un augstskolu materiālu izstrādē piesaistīt ārvalstu kolēģus no vadošajām izdevniecībām, kur jau ir labi un kvalitatīvi paraugi. Būtiski ir apzināt jaunākās pieredzes, prasības. Jāstiprina starpdisciplināritāte, kas prasa citu organizatorisko struktūru.

5.

Noslēgumā vārds tiek dots **Rolandam Ozolam**, kas iepazīstina ar Mūžizglītības un kultūras institūta “Vitae” pieredzi (prezentācija – 5. pielikumā). Institūts dibināts 2015. gadā, tajā šobrīd strādā 57 lektori. Mūsu skatījumā pedagogu profesionālā pilnveide ir veids, kā mēs īstenojam pārmaiņu vadību izglītības iestādēs. Ieskatam – pagājušajā gadā izsniedzām 8900 apliecības, 2500 konferencēs un semināros, sadarbībā ar uzņēmējiem – apmēram 500 apliecības. Strādājam arī ar izglītības iestāžu tīklu (16 iestādes), kurās īstenojam pārmaiņas. Liels pieprasījums pēc direktoru mācību programmām, tādēļ piedāvājam 3 gadu garumā direktoru akadēmijas programmu. Šogad sākām arī pirmsskolas direktoru akadēmiju, bet nākamgad – izglītības pārvalžu akadēmiju, kurai ir liels pieprasījums. No 2016. līdz 2018. gadam strādājam ar 80 izglītības iestādēm, kuras neiekļuva projekta “Skola 2030” aprobācijas procesā vai arī vēlējās strādāt papildus. Pieprasītākie kursi 2016. - 2017. gadā bija ar nosaukumu “Mūsdienīga mācību stunda”, kuru saturs ir augstskolu pirmā kursa saturs. Pedagoģiem trūka pamatzināšanu pedagoģijā un psiholoģijā. Iespējams, tas saistīts ar veidu, kādā viņi savulaik ieguva kvalifikāciju. 2018. gadā – citas tendences. Uzsvārs uz mācību procesa analīzi, iesaistot direktora vietniekus, metodiķus. Šogad vispieprasītākais kurss ir “Didaktiskā modelēšana” –kā veidot dažādas mācību stundas. Skolotāji uzsver, ka studiju laikā trūkst prakses. Runājot par personības pilnveidi, ir divi kursi – pirmais, par līderības prasmēm un efektīva cilvēka paradumiem. Otrs – profesionālās supervīzijas, kas īpaši aktuāls direktoriem. Institūts sadarbojas gan ar IKVD un IZM, gan ar pašvaldībām. Institūta mērķis ir veidot jaunu metodiķu paaudzi, kuri var praktiski palīdzēt pārējiem skolotājiem. Laba sadarbība ar bijušo Cēsu rajonu, kur sagatavoti 60 metodi. Jauns izaicinājums institūtam – projekta PuMPuRS iepirkums, kas paredz 12 mācību stundu kursu 611 izglītības iestādēs. Institūts iesaistīts arī starptautiskos projektos, kur šobrīd strādā pie tēmas – 21. gadsimta prasmes 21. gadsimta mācību stundā. Nepieciešama cita pieeja mācību stundai, tās uzbūvei. Noslēgumā Rolands Ozols secina, ka, pirmkārt, pedagogiem ir pieejamas plašas profesionālās pilnveides iespējas, taču tās izmanto vieni un tie paši cilvēki, kā arī jāpievērš uzmanība kursu kvalitātei. Otrkārt, pedagogu aptaujās par profesionālo pilnveidi sniegti dažādi viedokļi, kas atkarīgi no tā, kas tos jautā. Kopējā tendence paust negatīvu viedokli un meklēt “vienīgos pareizos risinājumus” pedagoģijas problēmām, taču jāveicina apziņa, ka viena problēmas risināšanai var būt dažādi ceļi. Treškārt, pedagogi maz izmanto personības izaugsmes kursus pēc pašu iniciatīvas. Veiksmīgi ir piemēri, kuros tā ir skolas mērķtiecīga pieeja. Ceturtkārt, īpaši vērtīgas ir tās programmas, kurās pedagogus iepazīstina ar pēdējo divu gadu laikā aktuālākajām publikācijām pedagoģijā, psiholoģijā, ekonomikā u.c. Lielām, institucionalizētām organizācijām tas var būt izaicinājums. Piektkārt, pedagogu vidē liela problēma ir arī emocionālā izdegšana. Jādomā, kā nodrošināt

pedagogu iespējas priekšlaicīgi pensionēties. Daudzi no viņiem nespēs īstenot pārmaiņas, kuras prasām. Pēdējais – ir liela atšķirība starp pedagogiem vispārējā, profesionālajā un profesionālās ievirzes izglītībā. Cits izpratnes līmenis.

Eksperts piedāvā risinājumu – trīsdaļīgu grozu pedagogu profesionālajai pilnveidei. 1. daļa – valsts finansējums, izsniegti vaučeri 36 stundu nodarbībām pēc pedagoga izvēles; 2. daļa – īpaši mērķēts pašvaldību finansējums izglītības iestādēm savu prioritāšu īstenošanai; 3. daļa – iespēja piesaistīt finansējumu iepirkumos u.c. Pieredze liecina, ka uz kursiem ar līdzmaksājumu, pedagogi raugās citādāk, jo paši izvēlējušies un zina, kur un kāpēc tur atrodas. Būtu jāiekļauj katru gadu vismaz 8 stundu supervīzijas.

6.

Ilga Šuplinska pateicas visiem runātājiem par konkrētajiem priekšlikumiem. Uzsākot diskusiju, vadītāja lūdz nevalstisko organizāciju ekspertus un citus sanāksmes dalībniekus domāt par jautājumu, kā pedagogiem kļūt iniciatīvas bagātākiem, motivētiem. Tā ir viena no mācību satura reformas atslēgām, jo reforma nebūtu vajadzīga, ja katrs skolotājs savu darbu justu kā misiju, darītu pēc labākās sirdsapziņas. Katrā skolā ir šādi skolotāji, tas ir skolas kolektīva kodols, tomēr tā nav kritiskā masa. **Vita Brakovska** dalās pieredzē, ko pēdējo desmit gadu laikā guvusi, strādājot ar vispārējo izglītības iestāžu skolēniem un pedagogiem. Veicot dažādus uzdevumus un lūdzot sevi raksturot vienā teikumā, eksperte ieklausās, vai skolotājiem ir veselīgas ambīcijas. Tas ir būtiski gan pašu skolotāju, gan viņu skolēnu izaugsmei. **Iveta Vērse** uzsver, ka ir būtiski strādāt ar skolu komandām ilgtermiņā –2, 3 gadus –, izskatot dažādas tēmas, apgūstot prasmes, diskutējot par vērtībām, attieksmēm, jo dažkārt skolotāji uzreiz nespēj formulēt savas vajadzības, ambīcijas. Pārmaiņas nenotiek ātri, bet tās veicina pieredzes apmaiņu, radošs process, kurā skolotājs nonāk pats pie sevi, redz, kā pats mainās. **Ināra Dundure** norāda uz nopietnu problēmu – pedagogu pārslodzi, kas ir īpaši aktuāla kompetencēs balstītas izglītības ieviešanā. Nepieciešamas mazāk kontaktstundas, vairāk laika sevis izglītošanai, sadarbībai un sarunām ar kolēģiem. Ināra Dundure aicina konsultatīvo padomi runāt arī par skolēnu vecāku atbildību un skolēnu pienākumiem, jo šobrīd skolotājs klasē ir faktiski beztiesīgs. Tas nemotivē pilnveidoties. Eksperte min Vācijas piemēru, kur par kavētām stundām skolēnam jāmaksā naudu. Ināra Dundure uzskata, ka šobrīd pedagogu profesionālās pilnveides sistēma nav sakārtota un ir jāsaprot, kur tieši ir jāiegulda līdzekļi, kādi būs ieguvumi un zaudējumi. Ņemot vērā pedagogu trūkumu, jāatzīmē, ka arī jaunie pedagogi nevēlēsies iet strādāt vietā, kur tie jutīsies beztiesīki. **Ilga Šuplinska** dalās savā pieredzē, vadot kursus, tiekoties ar skolotājiem. Pirms mēneša, pasniedzot kursus Rēzeknes skolotājiem jaunā mācību satura ieviešanai, radies iespaids, ka skolotājiem mazāk vajadzīgi tradicionāli kursi, bet vairāk kultūras pasākumu apmeklēšana, sabiedriskas aktivitātes, neformālā izglītība. Piemēram, vasaras skolās ir skolotāji, kas apmeklē visu programmu, un tādi, kas tikai oficiālo daļu. Oficiālā daļa vien nesniedz iespēju mainīt domāšanu, citādi organizēt mācību procesu. Būtisks ir arī personības aspekts – cilvēka atvērtība mācību procesam. Šobrīd pieejama plaša informācija, mācību materiāli, bet ir svarīgi neapmulst, izvēlēties efektīvākos. Ilga Šuplinska arī uzskata, ka pedagogu trūkums jāanalizē racionāli: skolotāju skaits attiecībā pret skolēniem Latvijā ir lielāks pret vidējo skaitu Eiropā, taču, atsaucoties uz Baibas Moļņikas prezentāciju, jādomā par skolotāju izvietojumu. Varam redzēt, ka šobrīd šī sistēma nav efektīva un ir jāsakārto. Tāpat ir jāveicina skolotāju profesionālā pilnveide, ņemot vērā individuālās vēlmes un vajadzības, kas jāiestrādā vidējā termiņa politikas plānošanas dokumentos. **Gundega Zemture** atzīmē, ka šobrīd, stājoties pedagoģijas fakultātē, ir salīdzinoši mazs konkurss. Ministre norāda, ka tas saistīts gan ar lielo augstskolu skaitu, gan ar demogrāfisko situāciju. Gundega Zemture tam piekrīt un papildina, ka jārunā arī par attieksmi pret pedagogiem, par mītiem kas kultivēti sabiedrībā, tostarp par garajiem atvaļinājumiem, ātro darba dienas noslēgumu u.c. Kā vecāku organizācijas pārstāve, Gundega Zemture aicina domāt par skolotāju spēju atjaunoties pēc mācību gada, par spēju iedvesmoties, kā arī par prasmēm izmantot jaunākos mācību līdzekļus un metodiku. **Rūdolfs Kalvāns** atgriežas pie jautājuma par skolotāju trūkumu, norādot, ka sistēmā neuzrādās patiesais nepieciešamo skolotāju skaits. Minot savas ģimnāzijas pieredzi, Rūdolfs Kalvāns norāda, ka viņam būtu nepieciešami vēl papildu 2-3 skolotāji. Piemēram,

šobrīd fizikas skolotājam ir 32 kontaktstundas, un, lai gan atalgojums ir atbilstošs, risks – izdegšana. Eksperts pievienojas iepriekš minētajam atslēgas vārdam – ambīcijas. Būdam skolotājs, lektors un piedaloties skolu akreditācijās, novērots šāds paradokss: vislielākā motivācija un iniciatīva ir tieši tiem skolotājiem, kuriem ir visvairāk stundu. Tie, kuri dara daudz, izdara visvairāk. Pat samazinot kontaktstundu skaitu, dodot iespēju vairāk iesaistīties neformālās izglītības aktivitātēs, zinātniski pētniecisko darb vadīšanā, rezultātu var nebūt. Tas saistīts ar personību. Noslēgumā Rūdolfs Kalvāns kā nozīmīgu izaicību min vispārējās izglītības sistēmas uzbūvi – balstīšanos uz eksāmenu rezultātiem, kas neveicina pedagogu drosmi un vēlmi eksperimentēt, jo ir bail, ka nebūs atbilstošas sekmes. **Inga Vanaga** uzsver, ka ir jāstrādā cieši kopā nacionālajā līmenī. Katram no klātesošajiem ir labas iestrādes, pozitīvā prakse, taču mums ir jābūt kā savilktaī dūrītei, lai virzītos uz priekšu. Sistēmai jāpīlnveidojas kā horizontāli, tā vertikāli, lai mēs varam nonākt pie pozitīvas attieksmes pret pedagoga profesiju, prestiža, atbilstoša atalgojuma u.c. jautājumiem. Otrs izaicinājums – katram ir sava izpratne par pareizu un nepareizu izglītību, un kamēr skolēni, vecāki, akreditācija u.c. skatīsies skolotājiem uz pirkstiem, nebūs pozitīvu pārmaiņu. **Malgožata Raščevska** ierosina brīdī, kad ir krīze pārmaiņu ieviešanas procesā, ņemt piemēru no biznesa pasaules un iesaistīt konsultāciju firmas, kas izstrādā pārmaiņu ieviešanas plānu un tam sekot. Tas īpaši aktuāli skolās, kur ir problēmas ar organizācijas kultūru, jo, piemēram, gan sociāli emocionālās audzināšanas, gan iekļaujošas izglītības ieviešanā jāapzina, kāda ir katra iesaistītā loma, pienākumi. **Rolands Ozols** atzīmē, ka šādi pakalpojumi jau ir pieejami. Tos piedāvā gan Starpnozaru izglītības inovāciju centrs, gan arī institūts “Vitae”. Ir pašvaldības, kas par to domā un šādu pakalpojumu ir izmantojušas. Atsaucoties uz iepriekš runāto, eksperts vēlreiz akcentē supervīziju nepieciešamību, jo bez tām pārmaiņas nav iespējamās. Otrkārt, ir jādomā par vecāku administratīvās atbildības jautājumu, kā arī par skolotāju un direktoru attiecībām. Ierasta ir arī situācija, ka tieši skolotāji atsakās iet pārmaiņu ceļu. **Andris Gribusts** dalās pieredzē, veicinot skolotāju tehnoloģiju pratību un informētību par jaunākajiem tehnoloģijas risinājumiem izglītībā, kas arī veicina skolotāju un skolēnu motivāciju. Tieši šai tēmai būs veltīta arī nākamā “Iespēju tilts” konference “Izaugsmes domāšana”, piedaloties vadošajai pētniecei motivācijas un personīgās pilnveides jautājumos Kerolai Dveikai (plašāk: www.iespejutilts.lv).

7.

Sanāksmes noslēgumā **Ilga Šupliska** atgādina, ka 5. jūnijā ir paredzēta sanāksme par finansējumu profesionāli orientētai izglītībai un aicina klātesošos piedalīties labāko risinājumu meklēšanā un diskusijā par tās kvalitāti, pieejamību visiem, skolotāju atbilstošu atalgošanu. Runājot par šīs dienas diskusiju, ministre norāda, ka šis ir jautājums par izglītības kvalitāti kopumā un to raksturojošajiem kritērijiem. Atzīmējot konsultatīvas padomes veiksmīgo formātu un plašo iesaistīto pušu loku, ministre aicina diskusiju turpināt jūnija sākumā un pārrunāt ministrijas piedāvājumu jaunajai izglītības kvalitātes monitoringa sistēmai.

Sanāksme slēgta: 13:05

Sanāksmes vadītājs: Ilga Šupliska

Protokolēja: Ilze Dalbiņa